

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Інститут електродинаміки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ІЕД НАН України

протокол № 5 від «25» 06 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну доброчесність, етику академічних взаємовідносин та про вирішення конфліктних ситуацій в Інституті електродинаміки НАН України

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність, етику академічних взаємовідносин та про вирішення конфліктних ситуацій в Інституті електродинаміки НАН України (далі – Положення) визначає основні засади академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності колективу Інституту електродинаміки НАН України (далі - Інститут) як невід'ємної складової системи забезпечення якості вищої освіти, освітньої та наукової діяльності Інституту, при вирішенні питань кадрового забезпечення, підготовки науково-педагогічних кадрів та підвищення їхньої кваліфікації тощо.

1.2. Положення застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству України, загальнодержавній та внутрішньоінститутській нормативній базі. У тому числі, як в Положенні так і в безпосередній діяльності, враховуються вимоги Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» «Про авторське право і суміжні права», нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, Постанов та Розпоряджень НАН України, чинних наказів Міністерства освіти і науки України, Статуту Інституту та інших нормативно-правових актів.

1.3. У своїй діяльності Інститут дотримується законодавства України у таких сферах як: виявлення, протидія та запобігання корупції; забезпечення гендерної рівності; протидія всім видам дискримінації; протидія сексуальним домаганням.

1.4. Адміністрація Інституту зобов'язується вживати заходи щодо дотримання принципів академічної доброчесності, зокрема запобігання та

виявлення академічного плагіату в наукових та науково-методичних матеріалах наукових, науково-педагогічних працівників, що виконують кваліфікаційні роботи в Інституті, а також аспірантів та здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук.

2. Визначення

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової, творчої діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання або наукових, творчих досягнень.

2.2. Дотримання академічної доброчесності науковими та науково-педагогічними працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм авторського права;
- надання достовірної інформації про застосовані методи і отримані результати власних досліджень, а також джерела використаної інформації та власну наукову та (або) науково-педагогічну діяльність.

2.3. Дотримання академічної доброчесності аспірантами та здобувачами ступеня доктора філософії та доктора наук передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- адекватні посилення на джерела використаної інформації (ідеї, розробки, твердження, відомості);
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, науково-педагогічної) діяльності, використані методи досліджень і джерела інформації.

2.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються у наукових дослідженнях/освітньому процесі;

фальсифікація – зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень/освітнього процесу;

списування – виконання контрольних та екзаменаційних письмових робіт з оцінювання результатів навчання із залученням зовнішніх джерел

інформації, крім дозволених для використання викладачем; використання під час контрольних робіт заборонених технічних засобів (телефони, планшети тощо);

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової/науково-педагогічної/освітньої діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування; отримання виконаних на замовлення академічних текстів у інших осіб та подання їх як результат власної навчальної або наукової діяльності;

хабарництво – надання чи отримання учасником освітнього процесу коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ з метою отримання переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання аспірантів, здобувачів ступеня доктора філософії науковими/науково-педагогічними працівниками.

2.5. У Положенні терміни використовуються в такому значенні:

булінг (цькування) - діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються здобувачем вищої освіти, або іншими учасниками освітнього процесу відносно нього, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого;

мобінг (цькування) - діяння (дії або бездіяльність) учасників трудових відносин, які полягають у психологічному, фізичному, економічному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно працівника Інституту або такою особою стосовно інших осіб з метою приниження їх людської гідності за певними ознаками, створення стосовно них напруженої, ворожої, образливої атмосфери та примушування учасника трудових відносин до зміни місця роботи;

дискримінація - діяння, в результаті яких особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, за станом здоров'я, етнічного й соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є і можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами й свободами в будь-якій формі, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними;

утиск - небажана для особи та/або групи осіб поведінка, метою або наслідком якої є приниження їх людської гідності за певними ознаками або створення стосовно такої особи чи групи осіб напруженої, ворожої, образливої або зневажливої атмосфери;

конфлікт - зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження й крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, що супроводжуються складними колізіями; ситуація, у

якій кожна зі сторін намагається зайняти позицію несумісну з інтересами іншої сторони;

сексуальні домагання - дії сексуального характеру, виражені словесно (погрози, залякування, непристойні зауваження) або фізично (доторкання, поплескування), що принижують чи ображають осіб, які перебувають у відносинах трудового, службового, матеріального чи іншого підпорядкування,

2.6. Застосування цього Положення не виключає можливість застосування інших норм чинного законодавства щодо захисту особою її прав і законних інтересів.

3. Система сприяння дотриманню принципів академічної доброчесності, етики академічних взаємовідносин та засади політики врегулювання конфліктів в Інституті

3.1. Система забезпечення принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин (далі - академічної доброчесності) в Інституті має наступні складові: нормативну базу, яка описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи з забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності.

3.2. До основних елементів нормативної бази, відносяться:

- положення про академічну доброчесність, етику академічних взаємовідносин на вирішення конфліктів в Інституті;
- положення про комісію з академічної доброчесності;
- інші нормативні документи щодо здійснення освітньо-наукової діяльності в Інституті, в яких у тому числі відображаються питання академічної доброчесності.

3.3. Для забезпечення популяризації принципів академічної доброчесності, їх впровадження в освітньо-наукову діяльність Інституту може бути сформована комісія з академічної доброчесності, яка, за необхідності, створюються наказами директора Інституту. До складу такої комісії входять: голови організаційного комітету конференцій вчених і спеціалістів, які організує Інститут, головні редактори наукового журналу «Технічна електродинаміка» та збірника «Праці Інституту електродинаміки НАН України», голови спеціалізованих вчених рад з захисту дисертацій, які працюють в інститут та представник Ради молодих вчених інституту.

До складу комісій не можуть входити особи, які притягувались до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності членом комісії він виводиться з її складу наказом директора.

Засідання комісії вважається правомірним у разі, якщо участь у їх роботі приймає не менше двох третин членів. Рішення комісії вважаються прийнятими, якщо вони підтримані простою більшістю голосів її членів відкритим голосуванням;

3.4. До інформаційної бази, за допомогою якої здійснюється популяризація принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності всіх учасників освітньо-наукової діяльності у питаннях академічної доброчесності є:

- інформаційні та методичні матеріали, присвячені інформаційній грамотності та попередженню плагіату, які створені спільно з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на унікальність;
- інформаційні матеріали щодо корпоративної культури на робочому місці та переваг чесного навчання;
- матеріали, присвячені популяризації принципів академічної доброчесності серед осіб, що здобувають вищу освіту.

3.5. Інструменти впровадження принципів дотримання академічної доброчесності у освітню і наукову діяльність Інституту, які несуть просвітницьку функцію та за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності, у тому числі, є:

- інформаційно-консультативне супроводження викладачів та здобувачів вищої освіти через ресурси бібліотеки, друк буклетів та постерів, а також інша діяльність з втілення принципів академічної доброчесності;
- реалізація програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників з питань етики та академічної доброчесності в освіті і науці;
- організація лекцій основних стейкхолдерів вищої освіти з тематики переваг чесного навчання та реалізації наукових досліджень, цикли тренінгів для всіх учасників освітнього і наукового процесів в рамках всеукраїнських та міжнародних проектів з академічної доброчесності, грантових програм тощо.

3.6. Інструменти контролю додержання принципів академічної доброчесності в освітньої і наукової діяльності передбачають:

- здійснення анкетування учасників наукового та освітнього процесів на предмет порушень академічної доброчесності;
- обов'язкову перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до створеної нормативної бази.

3.7. Керівництво Інституту й керівники його структурних підрозділів зобов'язані регулярно проводити інформаційні та просвітницькі кампанії, спрямовані на: підвищення рівня обізнаності трудового колективу й

здобувачів вищої освіти щодо попередження конфліктів, зокрема, пов'язаних із булінгом, мобінгом, сексуальними домаганнями, утисками, дискримінацією, тощо; запобігання виникненню конфліктних ситуацій; виявлення конфліктних ситуацій; урегулювання конфліктних ситуацій.

3.8. Запобігання виникненню конфліктних ситуацій в Інституті здійснюється шляхом інформаційної, комунікативної, соціально-психологічної, просвітницької та організаційної роботи з учасниками освітнього процесу та працівниками Інституту, спрямованої на усвідомлення сутності рівності, солідарності, толерантності, вилучення з інформаційного поля Інституту помилкової, перекрученої інформації, організації толерантного та конструктивного спілкування, взаємодії з неформальними лідерами і мікрогрупами, зниження соціальної напруженості та зміцнення соціально-психологічного клімату в колективі, вирішення кадрових питань, зміни умов взаємодії.

3.9. Рекомендовані методи попередження конфліктних ситуацій:

- створення атмосфери довіри та взаємоповаги у відносинах учасників освітнього процесу, працівників структурних підрозділів Інституту;
- обґрунтована вимогливість з боку керівників структурних підрозділів Інституту до підлеглих у виконанні ними посадових обов'язків;
- дотримання норм розподілу робочого часу та навантаження між учасниками трудових відносин;
- справедлива винагорода за працю, моральне й матеріальне заохочення;
- дотримання принципу соціальної справедливості в будь-яких рішеннях, що стосуються інтересів працівників, здобувачів вищої освіти й кожної особистості.

3.10. Дії керівника структурного підрозділу щодо врегулювання конфліктних ситуацій:

- бесіда зі сторонами конфлікту з метою з'ясування причин виникнення і суті конфліктної ситуації та пошуку шляхів її врегулювання;
- ініціювання розгляду конфліктної ситуації Комісією з питань академічної доброчесності та розгляду конфліктних ситуацій в Інституті (далі – Комісія);
- контроль за виконанням рішень Комісії.

3.11. В Інституті заборонені:

- дискримінаційні висловлювання, які містять образливі, принижуючі твердження щодо осіб на підставі статі, зовнішності, одягу, сексуальної орієнтації тощо;

- утиски особи та/або групи осіб у будь-якій формі;
- мова ненависті, висловлювання, що містять лайливі, нецензурні слова, образи, погрози чи заклики до насильства щодо певної особи чи групи осіб.

3.12. В публічних висловлюваннях працівників та здобувачів вищої освіти Інституту, а також в онлайн і друкованих матеріалах за їх авторством забороняється вживання дискримінаційної лексики, дискримінаційних висловлювань і мови ненависті стосовно осіб чи групи осіб на підставі раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, стану здоров'я, етнічного й соціального походження. громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання мови або інших ознак.

4. Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноінститутському та локальному рівнях та процедури врегулювання конфліктів

4.1. Управління процесом дотримання принципів академічної доброчесності на загальноінститутському рівні здійснюють заступники директора з наукової роботи Інституту.

4.2. Управління процесом дотримання принципів академічної доброчесності в освітній діяльності Інституту та інформування здобувачів вищої освіти і співробітників Інституту про неприпустимість порушення принципів академічної доброчесності, а також реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності здійснюється заступником директора Інституту з наукової роботи, до обов'язків якого входить супровід діяльності докторантури та аспірантури.

4.3. Управління процесом дотримання принципів академічної доброчесності при реалізації всіх напрямів наукової діяльності здійснюють заступники директора з наукової роботи Інституту. Контроль за дотриманням принципів академічної доброчесності, реалізацію заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності при здійсненні окремих напрямів наукової діяльності проводиться в частині:

- діяльності наукового журналу «Технічна електродинаміка», збірника наукових праць «Праці Інституту електродинаміки НАН України» - головними редакторами, редакційною колегією та рецензентами;
- проведення інститутських заходів наукового, науково-методичного і іншого спрямування (конференції, семінари тощо) - головами організаційних комітетів та організаційними комітетами заходів;
- проведення захистів дисертацій на здобуття наукових ступенів – науковим керівником (консультантом) дисертації, головами і вченими секретарями спеціалізованих вчених рад, комісіями спеціалізованих вчених рад, усім

складом спеціалізованих вчених рад;

- захисту прав інтелектуальної власності - Науково-організаційним відділом, групою патентно-ліцензійної роботи;

- виконання науково-дослідних робіт (далі - НДР) - науковими керівниками НДР, вченою радою Інституту.

4.4. Управління процесом дотримання академічної доброчесності в Інституті здійснюють:

- з питань дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі – керівники наукових підрозділів, які призначені випусковими кафедрами (далі – Випусковими кафедрами) наказом по Інституту від 16.05.2016 № 12-аг «Про створення проектних груп та призначення випускових кафедр для провадження освітньої діяльності на третьому рівні вищої освіти»;

- з питань академічної доброчесності в науковій діяльності – заступники директора з наукової роботи Інституту.

4.5. Популяризація принципів академічної доброчесності, інформування здобувачів вищої освіти про неприпустимість порушення принципів академічної доброчесності та реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності проводиться у тому числі Радою молодих вчених Інституту.

4.6. Інформаційно-технологічна діяльність щодо популяризації принципів академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних здійснюється бібліотекою Інституту.

4.7. Для врегулювання конфліктних ситуацій в інституті Комісія розглядає конфліктні ситуації між:

4.7.1. працівниками в межах підрозділу;

4.7.2. здобувачами вищої освіти в межах підрозділу;

4.7.3. працівником та здобувачем вищої освіти в межах підрозділу;

4.7.4. представниками різних підрозділів Інституту якщо вони є сторонами конфлікту;

4.8. Конфліктна ситуація розглядається вченою радою Інституту якщо:

4.8.1. стороною конфлікту є представник керівництва інституту;

4.8.2. одна із сторін конфлікту звернулась із заявою на ім'я голови Комісії щодо оскарження рішення Комісії .

4.9. Комісія розглядає конфліктні ситуації на основі звернень учасників освітнього процесу та/або працівників, які подаються до заступника директора Інституту з наукової роботи, в письмовому або електронному вигляді.

4.10. У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце

проживання заявника викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги. Письмове звернення повинно бути підписане заявником (заявниками) із зазначенням дати. В електронному зверненні також має бути зазначено електронну поштову адресу, на яку заявнику (заявникам) може бути надіслано відповідь, або відомості про інші засоби зв'язку з ним. Застосування електронного цифрового підпису при надсиланні електронного звернення не вимагається.

4.11. Звернення, оформлене без дотримання зазначених в п.3.10 вимог, повертається заявнику з відповідними роз'ясненнями не пізніше як через десять днів від дня його надходження, крім випадків, передбачених розділом першим Стаття 7 Закону України «Про звернення громадян».

Забороняється відмова в прийнятті та розгляді звернення з посиланням на політичні погляди, партійну належність, стать, вік, віросповідання, національність громадянина, незнання мови звернення.

4.12. Розгляд конфліктної ситуації здійснюється Комісією відповідно до Положення, що регламентують її діяльність.

5. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності

5.1. Відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності під час здійснення освітньо-наукової діяльності покладається на здобувачів вищої освіти та співробітників Інституту.

5.2. Виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час здійснення освітньо-наукової діяльності здійснюється передусім викладачами та керівниками (консультантами) дисертаційних робіт; факти порушення академічної доброчесності співробітниками Інституту виявляються передусім вищестоящими посадовими особами, у тому числі керівництвом структурних підрозділів, спеціалізованої вченої ради, оргкомітетів конференцій, редакцій наукового журналу та збірника наукових праць.

5.3. Рішення щодо академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності може прийматись особами, зазначеними у пункті 4.2 цього Положення та Комісією.

5.3.1. Викладач може призначати такі види академічної відповідальності для здобувачів вищої освіти, які порушили академічну доброчесність:

- зниження результатів іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження іспитів, заліків тощо.

Керівник дисертаційної роботи може призначати такі види академічної відповідальності для здобувачів вищої освіти, які порушили академічну доброчесність як повторне виконання окремого розділу (розділів) роботи.

5.3.2. Гарант науково-освітньої програми, директор Інституту можуть

призначати такі види академічної відповідальності для здобувачів вищої освіти, які порушили академічну доброчесність:

- виключення з числа претендентів на отримання стипендії Президента України та НАН України, позбавлення стипендії;
- проведення додаткової перевірки інших робіт, автором яких є порушник.

5.3.3. Директор Інституту, заступники директора з наукової роботи, керівники наукових підрозділів Інституту можуть призначати такі види академічної відповідальності співробітникам Інституту, які порушили академічну доброчесність:

- проведення додаткової перевірки на наявність ознак академічного плагіату всіх робіт, автором яких є порушник;
- відкликання з розгляду робіт, автором яких є порушник і підготовка яких була здійснена з порушенням академічної доброчесності.

5.3.4. Комісії з академічної доброчесності можуть визначати такі види академічної відповідальності:

- для здобувачів вищої освіти - виключення з числа претендентів на отримання стипендії Президента України та НАН України, позбавлення стипендії;
- для співробітників Інституту - позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проектів, стипендій тощо.

5.3.5. Вчена рада Інституту (крім призначення зазначених у пунктах 4.3.1 - 4.3.4 видів академічної відповідальності) може:

- призначати такі види академічної відповідальності для здобувачів вищої освіти як: позбавлення порушника права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; обмеження участі порушника в наукових дослідженнях, виключення з окремих наукових проектів;
- рекомендувати до розгляду директором, Радою молодих вчених інституту, посадовими особами призначення для порушника таких видів академічної відповідальності як: виключення співробітника Інституту зі складу Вченої ради інституту, дорадчих і робочих органів Інституту або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін; письмове попередження; позбавлення здобувача вищої освіти або співробітника Інституту стипендій Президента України, НАН України; відмова в присвоєнні співробітнику вченого звання, в поданні до нагород, до кваліфікаційної категорії; відрахування здобувача вищої освіти із закладу освіти або звільнення співробітника;
- рекомендувати створити спеціальну комісію Вченої ради Інституту

та рекомендувати до розгляду цією комісією та Спеціалізованою вченою радою Інституту (з подальшим клопотанням перед Міністерством освіти і науки України, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, іншими відомствами на національному та міжнародному рівнях) питання щодо призначення для співробітників Інституту таких видів академічної відповідальності: позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади; відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєного вченого звання; позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання.

5.4. За кожне порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти і співробітники Інституту можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності залежно від рішення вказаних вище установ. Комісії можуть також розглядати питання щодо вчинення дій, які містять ознаки порушення академічної доброчесності, з наданням рекомендацій щодо притягнення до інших видів відповідальності, передбачених чинним законодавством України.

5.5. Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини у порушенні академічної доброчесності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;
- факту співпраці з комісією, дирекцією та Вченою радою Інституту або відмова від співпраці під час розгляду справи про порушення;
- факту першого порушення або систематичності вчинення порушень, їх сукупності;
- ступеню впливу порушення на репутацію Інституту тощо;
- ступеню впливу порушення на якість та подальші результати навчання (для здобувачів вищої освіти) та здійснення освітньої і наукової діяльності (для науково-педагогічних та наукових працівників).
- інших обставин вчинення порушення.

5.6. У разі, якщо керівний співробітник Інституту не уповноважений приймати рішення про призначення окремих видів академічної відповідальності, він подає на ім'я директора Інституту клопотання про створення комісії з академічної доброчесності для розгляду порушення або про розгляд порушення Вченою радою Інституту (відповідно до повноважень комісій щодо призначення видів академічної відповідальності, які зазначені у пункті 4.3.4 Положення). У клопотанні вказується обґрунтована інформація по суті порушення та пропозиція щодо виду академічної відповідальності для порушника.

Не допускається подання клопотання без обґрунтованої інформації по

суті порушення, з неправдивою інформацією про факт порушення, яка базується на неперевіренних фактах, анонімного клопотання.

Клопотання може бути також подано від імені здобувача вищої освіти у разі, якщо він став свідком порушення академічної доброчесності або готовий надати обґрунтовану інформацію щодо скоєння порушення академічної доброчесності з боку іншого здобувача вищої освіти чи співробітника Інституту.

5.7. Процедура розгляду факту порушення академічної доброчесності Комісією з академічної доброчесності або Вченою радою Інституту складається з таких етапів:

- інформування особи про підозру у скоєнні порушення академічної доброчесності;
- проведення службового розслідування;
- підготовка протоколу про результати службового розслідування з висновками та визначенням виду академічної відповідальності.

5.8. Розгляд факту порушення академічної доброчесності проводиться конфіденційно з інформуванням про хід розгляду справи лише членів комісій, вищестоящих посадових осіб та особи, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності. При цьому особа, що підозрюється у скоєнні порушення академічної доброчесності, має право:

- ознайомитись із матеріалами, що розглядаються комісією або Вченою радою, протоколом про результати службового розслідування та іншою інформацією, яка відноситься до розгляду факту порушення;
- за власною ініціативою чи запитом комісії або Вченої ради надавати письмові пояснення по суті справи, а також відмовитись від пояснень;
- бути присутньою на засіданні комісії або Вченої ради на етапі розгляду питання про притягнення її до академічної відповідальності.

5.9. Вчена рада або Комісія з академічної доброчесності розглядає порушення і виносить своє рішення на підставі обґрунтованої інформації по суті порушення, результатами службового розслідування та з урахуванням пункту 4.5 Положення.

5.10. У разі незгоди з рішенням особи, яка призначає конкретний вид академічної відповідальності за пунктами 4.3.1- 4.3.3 Положення, або відповідної комісії щодо притягнення до академічної відповідальності особа, що звинувачена у порушенні, має право на апеляцію. Апеляція подається особисто порушником на ім'я директора Інституту у десятиденний термін після оголошення рішення Вченої ради або комісії. У разі надходження апеляції, ініціатором якої є здобувач вищої освіти, що навчається в Інституті, або співробітник Інституту, розгляд апеляції здійснюється апеляційною комісією,

створеною за наказом директора Інституту.

У разі надходження апеляції за заявами сторонніх осіб (а також на виконання доручень відповідних державних установ) розгляд апеляції здійснюється за наказом директора Вченою радою Інституту.

5.11. Апеляція розглядається відповідною комісією у тижневий термін з наступного дня після виходу наказу директора про розгляд апеляції, якщо інший термін не зазначено в наказі. Висновки комісії оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд директору, який приймає остаточне рішення щодо результатів розгляду порушення.

6. Порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату

6.1. Перевірці на наявність ознак академічного плагіату обов'язково підлягають:

- навчальні (реферати) та кваліфікаційні (дисертаційні) роботи здобувачів вищої освіти, які на етапі подання роботи до захисту перевіряються безпосередньо науковим керівником роботи або призначеним розпорядженням завідувача співробітником випускової кафедри;

- науково-методичні роботи (підручники, навчальні посібники, конспекти лекцій, методичні вказівки), монографії, а також електронні твори, які на етапі рецензування призначеним розпорядженням завідувача співробітником випускової кафедри;

- наукові роботи: рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового, науково-технічного і науково-методичного спрямування, конференцій, семінарів, дисертацій, які знаходяться на етапі подання роботи в редакційну колегію журналу, в оргкомітет конференції, до розгляду Спеціалізованою вченою радою з захисту дисертацій (залежно від типу роботи) перевіряються відповідальним секретарем наукового журналу (відповідальним секретарем конференції, секретарем спеціалізованої вченої ради) або іншими особами, що призначаються розпорядженням головного редактора наукового журналу (голови організаційного комітету конференції, голови Спеціалізованої вченої ради з захисту дисертацій, керівники випускових кафедр) відповідно до типу роботи;

- заключні звіти за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, які перед поданням на затвердження директором Інституту перевіряються науковим керівником НДР або іншими особами (внутрішніми та зовнішніми рецензентами), що можуть призначатися розпорядженням заступника директора з наукової роботи.

6.2. Перевірка всіх видів робіт на наявність ознак академічного плагіату передує всім іншим процедурам розгляду.

6.3. Перевірка всіх видів робіт проводиться за допомогою програмно-технічних засобів (далі - програми), які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки (далі - звіт) зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та/або ілюстративних запозичень.

6.4. Програми можуть знаходитись у відкритому доступі або надаватись Інституту компаніями-розробниками на платній чи безоплатній основі. При цьому для підвищення об'єктивності перевірки для науково-методичних робіт, монографій, електронних творів і наукових робіт рекомендовано застосування принаймні двох програм. Залежно від поставленого завдання (перевірка тексту, таблиць, ілюстрацій тощо) особа, яка здійснює перевірку, самостійно обирає програму, функціональні можливості якої в максимальній мірі задовольняють поставленому завданню.

6.5. Алгоритм перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату визначається окремою інструкцією.

6.6. У разі, якщо за результатами відповідного аналізу звіту перевірки роботи на наявність ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерело для текстових та/або ілюстративних запозичень, то робота (залежно від її типу) допускається до захисту, рецензування або розгляду, рекомендується до друку, вважається такою, що пройшла внутрішнє рецензування.

6.7. Доцільність більш детального аналізу роботи визначає особа, відповідальна за перевірку. За необхідності для детального аналізу робіт можуть залучатись експерти:

- для навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, науково-методичних робіт, монографій, електронних творів - з числа висококваліфікованих спеціалістів, що працюють в інституті, розпорядженням керівника Випускової кафедри;

- для наукових робіт - з числа членів редакційної колегії розпорядженням головного редактора наукового журналу, з числа членів організаційного комітету розпорядженням голови організаційного комітету конференції;

- для дисертаційних робіт - з числа членів Спеціалізованої ради з захисту дисертацій розпорядженням голови Спеціалізованої ради з захисту дисертацій, з числа висококваліфікованих спеціалістів, що працюють в спеціалізованій раді;

- для заключних звітів за результатами виконання НДР, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевого бюджетів - з числа провідних вчених Інституту із відповідного наукового напрямку.

6.8. Якщо в результаті детальної перевірки роботи встановлено наявність незначних технічних помилок, що виявлені в оглядовій частині роботи, яка не описує безпосереднє авторське дослідження, виявлені текстові, ілюстративні запозичення та парафраза без належного посилання на першоджерело, така робота повертається автору на доопрацювання з можливістю надання на повторну перевірку. Причини повернення роботи зазначаються у протоколі перевірки. Після виправлення всіх зауважень відповідальний за перевірку проводить повторний детальний аналіз роботи та, у разі позитивного рішення, вона допускається до захисту, рецензії або розгляду, рекомендується до друку тощо.

6.9. Якщо в результаті детальної перевірки роботи відповідальним за перевірку встановлено факт наявності навмисних текстових та ілюстративних спотворень, спроб укриття запозичень, наявності у роботах ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами або інші прояви академічного плагіату, то вона не допускається до захисту, рецензування або розгляду, не рекомендується до друку, вважається такою, що не пройшла внутрішнє рецензування. В такому випадку автор(и) роботи притягаються до академічної відповідальності. Причини недопущення роботи до захисту рецензування або розгляду, а також вид академічної відповідальності зазначаються у протоколі перевірки. Залежно від запропонованого виду академічної відповідальності рішення приймається у відповідності до пункту 4.3 Положення. У разі виявлення зазначених вище фактів при перевірці заключних звітів за результатами виконання НДР за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, вони рекомендуються для обов'язкового доопрацювання авторським колективом (без виділення додаткового фінансування).

6.10. У разі надходження апеляції за заявами сторонніх осіб або незгоди автора(ів) роботи з результатами перевірки процедура подання та розгляду апеляції визначається пунктами 4.10 і 4.11 Положення.

7. Заходи з попередження порушень академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Інституту

7.1. Попередження порушень принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в академічному середовищі Інституту здійснюють Випускові кафедри Інституту та Науково-організаційний відділ Інституту шляхом проведення комплексу профілактичних заходів, основні з яких полягають в наступному:

- інформування здобувачів вищої освіти та співробітників Інституту про необхідність дотримання правил академічної доброчесності, виконання цього Положення та інших загальнодержавних і внутрішньо інститутських нормативних документів, правил академічної етики;

- організація заходів з популяризації основ інформаційної культури;
- викладання основ академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в блоці загальних дисциплін, які викладають аспірантам;
- формування тематики кваліфікаційних робіт з використанням інновацій, що сприяє розвитку творчого підходу здобувачів вищої освіти до їх виконання;
- розповсюдження методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у письмових роботах першоджерела;
- проведення зустрічей з представниками компаній-розробників програм перевірки робіт на наявність ознак академічного плагіату для здобувачів вищої освіти, наукових і науково-педагогічних працівників;
- створення інформаційних та методичних матеріалів, присвячених інформаційній грамотності та попередженню плагіату, розробка інформаційних матеріалів щодо корпоративної культури на робочому місці та переваги чесного навчання;
- створення та розміщення в Інституті матеріалів, присвячених популяризації принципів академічної доброчесності серед осіб, що здобувають вищу освіту або науковий ступінь (банери, інфографіка, роздаткові матеріали тощо);
- розміщення на веб-сайті Інституту кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, наукових та методичних робіт науково-педагогічних працівників для забезпечення прозорості, чесності, відповідальності та інших принципів академічної доброчесності.

8. Прикінцеві положення

7.1. Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження наказом директора Інституту.

7.2. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися за рішенням Вченої ради Інституту наказом директора Інституту. У такому ж порядку Положення скасовується.

7.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Інституту відповідно до їхніх функціональних обов'язків.

ПОГОДЖЕНО
Заступник директора інституту
з наукової роботи,
чл.-кор. НАН України
А.Ф. Жаркін

